

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ ๓๔ ๓.ร. 2552	ปีที่ 19	ฉบับที่ 6665	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	-----------

ร้อยเรื่อง
เมืองลำานนา
ปีที่ ๑๑

เที่ยว

“กาดกองต้า”

ย่านการค้าเก่า

ของเมืองลำปาง

นคร

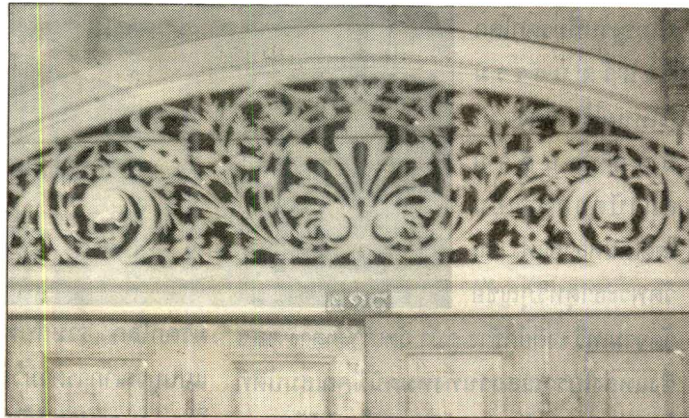
ลำปาง หนึ่งในหัวเมืองของอาณาจักรล้านนาที่มีอายุมากกว่า 1,300 ปี
ลำปางเป็นเมืองใหญ่ที่มีความสำคัญและมีเหตุการณ์ที่ต้องบันทึกไว้
ในประวัติศาสตร์ไทยมาโดยตลอดทุกยุคทุกสมัย มีร่องรอยเมืองโบราณ
วัดวาอารามและศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนลำปางที่ต้องจารึก
เอาไว้ในหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์แห่งดินแดนล้านนาเสียด้วยซ้ำ

เมืองลำปางนี้เองที่เป็นบ้านเกิดของหนานทิพช้าง วีรบุรุษต้นตระกูล
เจ้าเจ็ดตน ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นต้นราชวงศ์ของเจ้าเมืองเหนือในสายสกุล ณ เชียงใหม่
ณ ลำปาง ณ ลำพูน และเป็นบ้านเกิดของพระยาพรหม กวีเอกแห่งล้านนาผู้มี
ประวัติชีวิตสุดแสนจะโลดโผนกว่านิยาย รวมทั้งพระแก้วมรกต พระพุทธรูป
สำคัญคู่บ้านคู่เมืองไทยที่เคยประดิษฐานอยู่ในจังหวัดลำปางนานถึง 32 ปี

ในสมัยล้านนา ราชวงศ์พระยามังราย เหลืองคั่นครหรือนครลำปางก็
ยังเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญของอาณาจักรล้านนา ในยุคนี้น่านพื้นเมืองจะ
เรียกชื่อว่า “เมืองนคร” เจ้าเมืองมียศเป็นหมื่น เมื่อครั้งที่เชียงใหม่ทำสงคราม
แย่งชิงหัวเมืองเหนือกับพระบรมไตรโลกนาถแห่งกรุงศรีอยุธยา เมืองลำปางจึง

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 14 ต.ค. 2552	ปีที่ 19	ฉบับที่ 6665	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	-----------

กลายเป็นที่ตั้งของกองทัพบกทหารแห่งล้านนา พระเจ้าติโลกราชแต่งตั้งหมื่นดงนคร
เป็นแม่ทัพ ซึ่งสามารถตีเมืองเชียงไวได้

นครลำปางเป็นเมืองสำคัญของอาณาจักรล้านนามานานจนถึง พ.ศ.2101
อาณาจักรล้านนาก็ถูกพม่าแผ่อำนาจเข้ามาปกครอง เป็นเวลากว่า 200 ปี บาง
ครั้งก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของกรุงศรีอยุธยาบ้าง วิถีชีวิตความเป็นไปของ
นครลำปางและเจ้าผู้ครองนครก็คล้ายคลึงกับเจ้าเมืองล้านนาอื่นๆ คือต้องปกครอง
บ้านเมืองอยู่ตรงกลางระหว่าง 2 อาณาจักร คืออาณาจักรอังวะของพม่าและ

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 14 ต.ค. 2552	ปีที่ 19	ฉบับที่ 6666	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	-----------

อาณาจักรกรุงศรีอยุธยา

จากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ได้ยืนยันให้เห็นว่า เมืองเขลางค์นคร หรือนครลำปาง เป็นเมืองของคนกล้าสามารถ แม้แต่ในปัจจุบัน ในบรรดาคนเมืองด้วยกันก็ยอมรับกันว่าคนลำปางเป็นคนดี เสียบขาดชนิดที่เรียกว่าทำอะไรทำจริง คุณสมบัติที่ว่าเป็นคุณสมบัติดั้งเดิมของชาวลำปางที่เพาะบ่มฝังรากลึกมานาน ซึ่งจะได้จากมรดกทางศิลปกรรมและผลงานทางด้านวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในบริเวณเมืองลำปาง ไม่ว่าจะเป็นวัดวาอาราม เช่น วัดพระธาตุลำปางหลวง โดย

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	14 ธ.ค. 2552	19	6665	5

❖❖❖ชุมชนที่เข้ามาทำธุรกิจ การทำ
ไม้และค้าขายในสมัยนั้นได้แก่ ชาวอังกฤษ พม่า
อินเดีย และชาวจีน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมาก
ที่สุด จนกลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ของที่นี่
ชาวบ้านจึงนิยมเรียกว่า “ตลาดจีน” และ
เนื่องจากบริเวณย่านนี้มีคนหลากหลายเชื้อ
ชาติอาศัยอยู่ อาคารบ้านเรือนที่ปลูกจึงมี
สถาปัตยกรรมที่ผสมผสานกันระหว่างยุโรป
พม่า จีน ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด
ลำปางที่มีมานานกว่า 100 ปี❖❖❖

เฉพาะซุ้มประตูและบันไดทางขึ้นด้านหน้าวัดที่มีความงดงามเรียบง่าย ไม่มีที่
เปรียบทั้งในแง่ความสวยงาม สุนทรียศาสตร์ ฝีมือ ชื่นเชิงช่าง จนสามารถพูดได้
อย่างเต็มปากว่าศิลปกรรมในลำปางนั้นเป็นสุดยอดของศิลปกรรมล้านนาเลยทีเดียว

ในด้านการค้า เมืองลำปางอาจเรียกได้ว่าเป็นเมืองแห่งศูนย์กลางการค้า
อันดับ 2 รองจากเชียงใหม่ เพราะนับตั้งแต่อดีตก่อนที่จะมีการสร้างทางรถไฟ
สินค้าต่างๆ ที่มาจากทางเรือจะมาขึ้นท่าที่จังหวัดลำปาง ก่อนที่จะขนถ่ายโดยใช้
วัวเทียมไปตามหัวเมืองต่างๆ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน

สินค้าจากทางเรือที่เดินทางมาจากกรุงเทพฯบนเส้นทางแม่น้ำวัง จาก
ทางใต้ได้แก่ ฝ้าย ผ้าฝ้าย น้ำมันก๊าด เทียนไข ไม้ขีดไฟ บุหรี่ เกลือทะเล เป็นต้น
ระหว่างปี พ.ศ.2413-2440 มีบันทึกการเดินทางของ โฮลท์ ฮอลด์เลIGH ระบุว่า
ในรอบ 1 ปีมีปริมาณการค้าระหว่างเชียงใหม่กับเมืองอื่นๆ คือ

การค้าระหว่างมณฑลยูนนานของจีนตอนใต้และเชียงใหม่ ใช้วัวต่าง
ม้าต่างและลาต่างราว 700-1,000 ตัว

การค้าระหว่างเชียงตุงและรัฐฉาน เชียงรุ่งและเชียงใหม่ ใช้วัวต่าง ม้าต่าง
ลาต่าง 7,000-8,000 ตัว

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 14 ธ.ค. 2552	ปีที่ 19	ฉบับที่ 6665	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	-----------

การค้าระหว่างเชียงใหม่กับละคอน (ลำปาง) ใช้ช้างประมาณ 500-600 ตัว

การขนส่งการค้าระหว่างเชียงใหม่กับเชียงใหม่ ใช้ช้างประมาณ 1,000 เชือก

การค้าระหว่างเชียงใหม่กับหลวงพระบาง ใช้ลูกหาบประมาณ 5,000 คน

การค้าระหว่างเชียงใหม่กับพม่า ใช้ลูกหาบประมาณ 4,000 คน

แหล่งชุมชนการค้าทางเรือที่มีความสำคัญในอดีตของลำปาง ได้แก่ ชุมชนการค้าบริเวณย่านตลาดจีนเก่า หรือ “กาดกองต้า” ซึ่งตั้งอยู่บนถนนตลาดเก่าริมฝั่งแม่น้ำวัง เคยเป็นตลาดขายสินค้าที่มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความคึกคักมากที่สุดในยุคของเจ้านันทนชัยขวลิต เจ้าผู้ครองนครลำปาง ระหว่างปี พ.ศ.2430-2440 ความสำคัญของกาดกองต้า นอกจากเป็นท่าเรือขนถ่ายสินค้าแล้ว ในอดีตที่แห่งนี้ยังเป็นท่าสำหรับล่องไม้สักลงไปขายที่จังหวัดนครสวรรค์อีกด้วย

ชุมชนที่เข้ามาทำธุรกิจ การทำไม้และค้าขายในสมัยนั้นได้แก่ ชาวอังกฤษ พม่า อินเดีย และชาวจีน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด จนกลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ของที่นี่ ชาวบ้านจึงนิยมเรียกว่า “ตลาดจีน” และเนื่องจากบริเวณย่านนี้มีคนหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ อาคารบ้านเรือนที่ปลูกจึงมีสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานกันระหว่างยุโรป พม่า จีน ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดลำปางที่มีมานานกว่า 100 ปี

อาคารสำคัญที่ถือเป็นสัญลักษณ์ของย่านตลาดจีน ได้แก่ อาคารพานิชสินธุ์ อาคารหม่องห้วยสัน อาคารกวงฮั่วหลีเก่า ร้านบุญส่งและบ้านแม่แดง เป็นต้น

จะเห็นว่าการที่ชุมชนชาวจีนบริเวณกาดกองต้า ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำวัง จึงมีโอกาสดูแลติดต่อเชื่อมโยงกับชุมชนการค้าอื่นๆ ทั้งใกล้และไกลออกไป ดังกล่าวข้างต้น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 มีผู้คนเดินทางเข้ามาติดต่อค้าขายและตั้งถิ่นฐาน หลายเชื้อชาติ หลายภาษา รัฐบาลกรุงเทพฯ จึงได้ให้ความสำคัญกับเชียงใหม่มากกว่าหัวเมืองอื่นในล้านนา เพื่อควบคุมดูแลหัวเมืองฝ่ายเหนือหรือหัวเมืองล้านนาทั้งหมดอีกด้วย

ปัจจุบันย่านตลาดจีนหรือกาดกองต้า ยังคงกลืนอายมรดกแห่งแห่งการค้าริมฝั่งแม่น้ำวังเอาไว้ แม้ว่าจะไม่คึกคักเหมือนแต่เก่า ทว่าอาคารต่างๆ เหล่านี้ ยังคงได้รับการอนุรักษ์รักษาเป็นอย่างดีรวมถึงวิถีชีวิตของชุมชนยังคงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวพากันเข้ามาเยือนชุมชนแห่งการค้าตลาดจีนเก่าเป็นจำนวนมาก

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th